

PLA

D'IGUALTAT

CEIP CERVANTES

CURS: 2019-2020

ÍNDEX

1. JUSTIFICACIÓ
2. MARC LEGISLATIU
3. OBJECTIUS
 - 3.1 Objectius generals
 - 3.2 Objectius específics
4. METODOLOGIA
5. DESENVOLUPAMENT DEL PLA
 - 5.1 Propostes d'activitats per a l'alumnat
 - 5.2 Propostes d'accions per al claustre
 - 5.2.1 Revisió de materials llibres
 - 5.2.2 Revisió del llenguatge
 - 5.2.3 Formació del professorat
 - 5.2.4 Creació de protocols
 - 5.2.5 Ampliació les metodologies alternatives per a atendre la diversitat
 - 5.2.6 Ús de l'app del centre, *Tokapp *school per a fer difusió de continguts i pràctiques coeducatives.
 - 5.3 Propostes per a la comunitat educativa
6. AVALUACIÓ
7. BIBLIOGRAFIA DE CONSULTA

1.JUSTIFICACIÓ

La igualtat entre homes i dones es presenta com un principi bàsic i un dret fonamental dins del marc legal de la Comunitat Europea, la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

Són molts els assoliments que s'han aconseguit en aquesta matèria, però malgrat aquests avanços, encara es continuen evidenciant en la realitat social i cultural fets i situacions que denoten com encara no s'ha aconseguit la igualtat real i efectiva entre els sexes.

L'objectiu fonamental de l'educació és el de proporcionar als xiquets i xiquetes una formació plena que els permeta conformar la seua pròpia i essencial identitat. El paper de l'escola com a primer agent de socialització és essencial en l'adquisició d'aquest objectiu fonamental.

És important reconèixer que si volem un futur d'igualtat de condicions entre homes i dones en un mateix espai empresarial, polític, educatiu, és necessari que des de la comunitat educativa i sobretot de la nostra activitat com a docents reforcem el valor de la coeducació.

Hem de crear pràctiques educatives que creen impacte en l'alumnat, perquè el flux d'informació i socialització siga capaç de donar-los una altra visió d'ella realitat social i fomentar la convivència pacífica i la reflexió crítica sobre les desigualtats entre homes i dones.

Per a això, el Col·legi Cervantes considera necessari donar continuïtat a la formació del seu alumnat en l'àmbit coeducatiu, a través de l'aplicació d'aquest Pla d'igualtat.

2.MARC LEGISLATIU

En el marc legislatiu cal destacar:

- La Constitució Espanyola, en el seu article 14, recull la igualtat entre tots i totes davant la llei, sense que pugua prevaldre cap discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

3.OBJECTIUS

Un dels objectius del Reial decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària (LOMCE), és:

“Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes”.

Partint d'aquest i de les raons exposades en la justificació, posem en marxa el nostre projecte d'igualtat en el qual ens marquem els següents objectius per al present curs 2019/2020 dirigits a tota la Comunitat Educativa:

3.1 Objectius generals

1. Afavorir la pràctica coeducativa en el centre escolar i, en la mesura que siga possible, que es faça extensiva a les famílies.
2. Promoure en el nostre alumnat valors encaminats a la igualtat d'oportunitats entre xiquets i xiquetes.
3. Dirigir l'escola cap a l'eliminació d'estereotips tradicionals de gènere.
4. Vetlar perquè el llenguatge utilitzat al centre siga coeducatiu a nivell oral i escrit.
5. Desenvolupar activitats conjuntes amb els altres plans i projectes del centre.

3.2 Objectius específics

- A) Detectar les actituds sexistes que encara prevalen a l'escola i modificar-les.
- B) Sensibilitzar al professorat de la necessitat de realitzar canvis que permeten la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.
- C) Introduir a l'escola conceptes, procediments i actituds relatives a la igualtat d'oportunitats, a la conciliació de la vida familiar, personal i laboral.
- D) Previndre la violència des de les edats més primerenques.
- F) Ajudar i ensenyar a la resolució de conflictes sense violència.
- G) Desmitificar les tasques femenines i /o masculines.
- H) Educar en l'empatia

4.METODOLOGIA

Entenem que educar per i per a la igualtat no significa realitzar dues o tres activitats en el curs escolar. Tampoc considerem justificada la nostra actuació amb només celebrar els dies claus relacionats amb la coeducació, la igualtat o la no violència, sinó que entenem que és un treball de tots i totes i ens incumbeix a tothom. Així doncs, l'enfocament metodològic ideal hauria de ser en tot moment globalitzador, treballant sempre per la igualtat i el rebuig contra la discriminació per qüestió de sexes.

Es plantejaran activitats pràctiques, col·laboratives, lúdiques, actives i participatives, on l'aprenentatge que els infants adquirisquen siga significatiu, partint de les pròpies experiències de l'alumnat, de l'entorn més immediat que els envolta, la llar. Per a això, afavorirem la comunicació família-escola i es realitzaren activitats que es basen en l'experiència familiar, per a així poder-ho traslladar a la vida en societat.

El professorat, a més de coordinar-se per a intercanviar impressions, suggeriments i propostes, ha d'impulsar i motivar a l'alumnat, orientar, instruir, facilitar la presa de decisions i establir criteris definits de comportaments i pautes de treball.

Totes les activitats seran flexibles i adaptades a cada grup concret, de manera que algunes aniran destinades a tot el centre i unes altres a alguns nivells educatius. En aquest sentit s'adaptaran també les activitats a l'alumnat amb necessitats de suport educatiu.

Per a la realització d'aquest projecte demanarem col·laboració a la resta de la comunitat educativa, així com altres institucions (AMPA, ajuntament...) Així doncs, el paper de la família serà fonamental per al bon desenvolupament del mateix i per a establir relacions cordials entre aquesta i el centre.

5. DESENVOLUPAMENT DEL PLA

La posada en marxa del pla girarà al voltant de tres eixos: alumnat, professorat i famílies. Som conscients de que tenim moltes tasques per davant però intentarem portar a terme almenys una acció per trimestre.

5.1 Propostes d'activitats per a l'alumnat

Considerant la coeducació com una manera d'ensenyar, realitzarem les activitats proposades en aquest pla, dins de les programades diàriament en el nostre grup-classe, de manera transversal en cada àrea. Això ens permetrà major flexibilitat i partir dels interessos de l'alumnat, de manera que puguem educar per a la igualtat en qualsevol situació d'ensenyament. Les possibles actuacions que es proposen des d'aquest projecte són flexibles i modificables. Cada docent podrà compartir i incloure en el seu treball diari tot allò que li servisca per a treballar la coeducació.

Planificarem una sèrie d'activitats més o menys a llarg termini i unes altres que seran tasques puntuals (coincidint amb alguna efemèride) i que aniran encaminades a la consecució dels objectius.

Totes les activitats i tasques que planifiquem estaran plantejades en positiu, seran gratificants per a l'alumnat, participaran tot l'alumnat i intentarem que tinguin repercussió en tota la comunitat escolar.

Les activitats puntuals commemoratives seran les següents (es detallaran amb major precisió en el pla de treball per a cada curs):

- 20 de novembre: dia internacional dels drets de la infància
- 25 de novembre: dia contra la violència de gènere
- desembre: campanya contra el joguet bèl·lic i sexista
- 30 de gener: dia de la no violència escolar
- febrer: Carnestoltes
- 8 març: dia de la dona treballadora
- 15 maig: dia de la diversitat familiar
- 28 de maig: dia de la salut de les dones

A continuació es mostra un recull d'activitats elaborades pel claustre a mode de guia.

	TÍTOL	OBJECTIUS	DESCRIPCIÓ
Infantil	Joc de les targetes	Mitjançant el joc, fomentar la igualtat	Crea unes senzilles targetes amb cartolina. Escribeu en una part frases sobre igualtat i en l'altra, estereotips sexistes. Per exemple, "els xiquets i les xiquetes som iguals", "els xiquets juguen millor al futbol que les xiquetes". Cada vegada que traguem una, els xiquets hauran de dir si creuen que l'afirmació que apareix és vertadera o falsa.
	Esports en igualtat	Mitjançant els esports, fomentar la igualtat	Un dels camps on hi ha més diferenciació per sexes, és l'esportiu. Proposem crear un campionat amb equips mixtos, on tots hagen de participar d'igual forma, per a fer-los veure que són capaços de fer allò que es proposen i vulguen.
	Contes a l'inrevés	Mitjançant els contes, fomentar la igualtat	Molts contes tradicionals atorguen un paper de submissió a la dona. La intenció d'aquest joc d'igualtat és canviar de rol als personatges i convertir a les princeses pacients a l'espera del seu príncep en divertides i lluitadores guerreres que busquen les seues pròpies oportunitats.
	Contes diferents	Canviar els contes de gènere	Als taller amb pares es prepararan contes coeducatius ja siguen els tradicionals com de nova creació. ...La caputxeta i la lloba.
	Jocs de Rol	Realitzar jocs de Rol	Les xiquetes i els xiquets representaran per torns les distintes tasques que es fan a casa ...El pare dona menjar al nen. La mare dona menjar al nen. ...El pare escombra. La mare escombra. ...La mare llig el periòdic. El pare llig el periòdic.
	L'abecedari	Construir un abecedari amb imatges dels distintos treballs	Les xiquetes i els xiquets construiran un abecedari emparellant els distintos treballs. ...bombera / bomber botiguera / botiguer ...el maquinista / la maquinista ...el taxista / la taxista

1r cicle primària	<p>Triem els nostres joguets”</p>	<p>Estimularem l'alumnat a que juguin a qualsevol tipus de joc per tal d'afavorir l'aprenentatge dels rols socials i s'inverteixin els papers.</p> <p>Reflexionarem sobre els prejudicis i els estereotips que intervenen en la nostra manera de veure els altres i analitzarem críticament els missatges sexistes en la publicitat.</p> <p>Aquesta activitat és una dinàmica de joc a través de la qual volem:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Rebutjar conductes de menyspreu cap a altres persones. -Estimar els amics i amigues, indiferentment de a què els agradi jugar. -Reflexionar sobre les pròpies actituds i idees preconcebudes. -Respectar les opinions de les altres persones. 	<p>A mesura que els dies festius s'acosten, les botigues de joguines solen editar un catàleg a temps perquè els nens trien els seus joguets. Moltes vegades s'empaqueten amb publicitat sexista que fomenta visiblement els estereotips de gènere.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dividim en parells o grups petits, i distribuïm els catàlegs. 2. Demanem als nens que miren el catàleg uns minuts. 3. Expliquem el concepte d'estereotip i paper de gènere. Podem posar exemples utilitzant el propi catàleg (seccions de joguines separades per a nens i nenes, ús de colors blaus i rosats, classificació de joguines a casa, aventura, nines i monstres) <p>Preguntes clau:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Què té la seva atenció? · Quines joguines t'agraden més? · Digues a què pots jugar i a que no? <p>Podeu ampliar l'activitat realitzant un catàleg no sexista entre tots.</p>
	<p>No em diguis històries</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Afavorir la identificació de rols sexistes que els contes tradicionals assignen a dones i homes. -Fer més fàcil per a les nenes i els nens a reflexionar sobre altres models de dones i homes més d'acord amb la societat actual. -Reflexionar sobre les pròpies actituds i les idees preconcebudes. -Prendre consciència de la transmissió d'estereotips de gènere a través dels contes -Respectar les opinions de les altres persones. -Fomentar l'anàlisi crítica. 	<p>El mestre ha de llegir el conte de "Blancaneus "a l'alumne i portar-lo a la reflexió sobre la base d'aquestes claus.</p> <p>Una anàlisi basada en el gènere d'aquesta història revela les següents qüestions de personatges i les relacions entre ells:</p> <ul style="list-style-type: none"> · La figura d'una "mala madrastra" és una imatge que hem de descartar ja que en els models de famílies actuals, cada vegada més assíduament, els nens viuen amb altres pares que no són els biològics, que han de normalitzar en la seva vida familiar. Per això, han de tenir models positius. · Les dues figures femenines de la història ofereixen només dos models de ser una dona: bona o dolenta. El valor més important per a les dones és la bellesa, de fet és així que les dues dones de la narració i el que els porta a prendre decisions dràstiques i decisives per a les seves vides. · Es representen més valors en les xifres masculines : el caçador, que representa un home amable que ajuda a Blancaneus. Els 7 nans, que ofereixen tendresa i afecte. El príncep, que representa valors masculins, com ara: coratge i protecció. El príncep ens presenta com l'home guapo i salvador, gràcies al qual es resol la situació del protagonista. · D'altra banda, la imatge que ens transmet la Blancaneus és la d'una bella noia, desprotegida i passiva. Quan arriba a la casa dels nans, l'únic paper que fa és el d'un cuidador i organitzador de la llar i dels seus habitants.

			<p>· Pel que fa al model d'enamorament de la narració, la dona és passiva, el príncep decideix que serà la seva parella; l'home s'enamora amb ella només per la seva imatge.</p> <p>A continuació, fem les següents preguntes clau:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Per què no hi ha homes bruixes? Sempre són dolentes? · Quines altres coses podrien la Blancaneus haver fet amb els nans? Podria haver treballat amb ells? · Podria haver treballat en altres professions? · Per què les dones competeixen per la bellesa? · És aquell que és més guapo millor? <p>Aquesta activitat es pot dur a terme amb altres històries tradicionals, com "la Ventafocs" o "Joan sense por".</p>
	Les professions en la igualtat	<p>-Mostrar models de professions no estereotipades.</p> <p>-Expandir el repertori de professions per a cada sexe.</p> <p>-Deixar clar que tant homes com dones poden triar i desenvolupar una professió independentment del seu gènere.</p> <p>-Expressar els seus interessos, habilitats, actituds i habilitats són l'única guia necessària per escollir i desenvolupar un treball concret i no la condició de mascle o femella.</p> <p>-Reconèixer la responsabilitat i la importància de cada ofici.</p> <p>-Millorar la confiança de les nenes i els nens en les seves pròpies possibilitats.</p> <p>-Fomentar l'ús d'un llenguatge no sexista.</p> <p>-Fomentar la cooperació.</p>	<p>Realitzarem un dòmino de les professions en la igualtat! Es pot jugar per parells, equips o individualment.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Comença qui tinga la fitxa "Jo demano igualtat!" 2. Els que hi participen col·locaran una de les seves peces que coincideixin amb la mateixa professió, i en fer-ho les diran en veu alta, recordant el seu masculí o femení. 3. Si no té fitxes per posar es passa el torn o pren una fitxa de les sobrants si hi ha alguna. 4. El joc finalitzarà quan algú es queda sense fitxes o fins i tot si hi ha fitxes però cap no es pot col·locar.
	Fugir del terror	<p>-Conscienciar l'alumnat del drama humanitari de la migració a través d'un àlbum il·lustrat</p> <p>-Fomentar la tolerància i el respecte per la diferència</p> <p>-Posar en valor la col·laboració de les persones com a eina més valuosa per construir un futur comú, sense discriminacions per raó de procedència, ètnia, religió, preferència sexual, cultura, etc.</p>	<p>Es tracta d'un projecte que parteix de l'àlbum il·lustrat "Migrants", d'Issa Watanabe, en el qual un grup divers d'animals caminen per un bosc i es troben amb les dificultats de les persones que han de migrar fugint del terror de les guerres, la intolerància i l'odi. Es reflexiona sobre el significat del concepte de llibertat, és posa en valor la diferència i la diversitat de les persones, el suport mutu i la col·laboració de les persones entre elles per poder tirar endavant.</p>
2n cicle primària	Veure pel·lícula sobre la igualtat	<p>Observar com es poden transformar els contes clàssics per a que hi haja més igualtat entre xics i xiques.</p>	<p>L'activitat consisteix en participar en la visió de la pel·lícula "La revolta dels contes" al teatre del Raval a Castelló.</p> <p>Una vegada ja vista, a la classe es parla del que han vist, de les diferències observades amb els contes que ells coneixen</p>

		<p>i què els ha paregut.</p> <p>S'han donat conter que no és necessari que la princesa es case a final i que pot perfectament elegir el seu futur.</p>
Lectura del conte " El vecino"	<p>-Mostrar que no es deu jutjar a ningú pel seu aspecte.</p> <p>-Tolerar els gustos dels demás encara que no els compartim.</p> <p>-Valorar a les persones pel que són i no pel que semblen.</p> <p>-Relacionar el que han llegir amb el que els passa a ells quan veuen persones diferents.</p>	<p>El tema del conte es relaciona amb el que moltes vegades dius d'una persona sense saber res d' ella. Com moltes vegades l'aspecte físic, la vestimenta que du influeix de forma no positiva en els nostres pensaments.</p>
Lectura del conte "Clara juga como los chicos"	<p>- Entendre el missatge que vol transmetre la lectura sobre que tots els esports els poden practicar tant xics con xiques.</p> <p>-Analitzar el comportament dels personatges de la lectura.</p>	<p>Aquesta lectura ens ensenya com una iaia no deixa jugar al futbol a la seua neta per l'única raó de ser xica i els companys de Clara li fan veure que pot jugar perfectament inclús millor que un xic.</p>
Paraules d'amor	<p>-Identificar i reflexionar entorn els estereotips de gènere que s'associen als models de masculinitat i feminitat hegemònica en un entorn proper.</p> <p>-Analitzar els tòpics a l'amor i els indicadors que ens poden alertar de relacions de tipus abusiú o violent.</p>	<p>-Demanam al grup que porten les seves cançons d'amor preferides.</p> <p>-En xicotet grups repartirem les cançons i les escoltarem. Tot seguit els demanarem que escriguin en un mural el fragment més -significatiu per a els i que el representin simbòlicament.</p> <p>-Exemples: Sin ti no soy nada (Amaral) ,Que nadie (Manuel Carrasco/Malú), Mujer contra mujer (Mecano)..</p> <p>-A partir d'aquí iniciarem el debat.</p>
Els vertaders noms darrere d'anònim	<p>-Donar a conèixer a les grans compositoras de la història.</p> <p>-Investigar sobre per què les dones han sigut menystingudes per la historiografia de la música.</p> <p>-Aprendre a dissenyar i organitzar una exposició.</p>	<p>Aquest projecte parteix d'una activitat en format <i>Breakout</i> de conscienciació i investigació sobre el concepte d'anònim, que en moltes ocasions amagava darrere el nom d'una artista dona. L'alumnat ha cercar la informació i les imatges que serviran per dissenyar una exposició sobre les grans compositoras de la història.</p>
Els nostres titelles	<p>-Rebutjar conductes de menyspreu cap les altres persones.</p> <p>-Estimar els amics i amigues, indiferentment de a què els agrada jugar.</p>	<p>-Llegir el conte "La meitat d'en Jan" de G. Lienas (cap. 11). Presentem una sèrie de titelles que el grup classe ha realitzat anteriorment (un mag, una fada, un bomber, una bombera, un pintor, una futbolista, un cuiner, una cuinera, una científica, un infermer...Unes 10 titelles de diferents gèneres i que trenquin estereotips).</p> <p>-La classe haurà de pensar i verbalitzar en públic com s'imaginem que és la vida d'aquestes titelles: a què es dediquen, quins gustos tenen, què els agrada fer en el seu temps lliure, a què els agradava jugar de menuts, com els agradava vestir-se...</p>
Vet aquí una vegada...	<p>-Reflexionar sobre les pròpies actituds i les idees preconcebudes.</p> <p>-Prendre consciència de la transmissió d'estereotips de</p>	<p>-Lectura de les cartes de la Blancaneus i en Sant Jordi (de fundesplai, proposta educativa).</p> <p>-Tindrem preparats els contes de Caputxeta Vermella, la Bella Dorment, la Ventafocs.</p> <p>-Organitzem el grup en diversos equips. Han de llegir el</p>

		gènere a través dels contes. -Imaginar i escriure un conte clàssic alliberat de sexisme.	conte e identificar les escenes i els comportaments que donen una visió molt estereotipada dels protagonistes. -Han de posar d'acord les modificacions que volen introduir i dissenyar i editar el conte nou que han creat. -Fer la exposició dels seu conte a la resta de la classe.																																																																																										
3r cicle de primària	Som científics	-Viure una situació de protagonisme que pugui enfortir la seguretat en si mateix. -Investigar i conèixer experiments científics. -Trencar la identificació del món científic amb el varons . -Establir nexes de relació entre alumnes de diferents edats de l'escola . -Assumir funcions de responsabilitat .	Alumnat amb problemes de seguretat en ells mateixos o problemes d'habilitats socials (esp.alumnes TEA) En totes les escoles sempre ens trobem alumnes que tenen problemes de relació, que no tenen amics, amb molta inseguretat... Esta activitat intenta crear situacions que els donen protagonisme de tal forma que puguen viure una situació que els otorgue confiança i una mica de seguretat. L'activitat la desenvoluparia el mestre de PT amb grups de 2 o 3 alumnes, xiques i xics. Prepararíem experiments de física o química i després serien aquests grups els que passarien per les classes per a explicar els experiments preparats.																																																																																										
	How do we share housework?		Els donem als alumnes la graella següent : Tick who usually does the housework in your family in the table below: <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Men</th> <th>Edad</th> <th>For</th> <th>Daughters</th> <th>Someone else</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Cook</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Clean the chair</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Do the ironing</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Lay the table</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Make the bed</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Shop</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Repair the car</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Do the shopping</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Wash the car</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Do the washing up</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Wash clothes</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Take out the rubbish</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Help with the homework</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>Take care of babies and old people</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table> <ol style="list-style-type: none"> Now compare your answers with the rest of the class Who does usually most of the housework? Why? What do you think about it? Després de omplir-la, intentarem tindre un petit debat sobre les tres qüestions que hi ha al final de la graella: primer compararem les respostes de la totalitat de la classe, preguntarem qui fa la major part del treball de casa i per què, finalment cada xiquet expressarà què pensa dels resultat de l'enquesta.		Men	Edad	For	Daughters	Someone else	Cook						Clean the chair						Do the ironing						Lay the table						Make the bed						Shop						Repair the car						Do the shopping						Wash the car						Do the washing up						Wash clothes						Take out the rubbish						Help with the homework						Take care of babies and old people					
		Men	Edad	For	Daughters	Someone else																																																																																							
	Cook																																																																																												
	Clean the chair																																																																																												
Do the ironing																																																																																													
Lay the table																																																																																													
Make the bed																																																																																													
Shop																																																																																													
Repair the car																																																																																													
Do the shopping																																																																																													
Wash the car																																																																																													
Do the washing up																																																																																													
Wash clothes																																																																																													
Take out the rubbish																																																																																													
Help with the homework																																																																																													
Take care of babies and old people																																																																																													
El blau i el rosa	Rebutjar conductes de menyspreu cap als altres.	Realització de debats en classe.																																																																																											
Jocs tradicionals i actuals	Estimar als amics-amigues indiferentment dels jocs que els agraden jugar	Tallers rotatius alternant diferents tipus de jocs																																																																																											
Les dones treballadores	Respectar els diferents tipus de treballs, sense tindre en compte els estereotips per sexe.	Fer entrevistes a gent treballadora per part dels alumnes i realitzar una posada en comú.																																																																																											
Dones esportistes	-Conèixer a dones destacades esportistes poc conegudes respecte als seus equivalents masculins. -Apreciar el paper important de la dona en l'esport. -Valorar l'esforç i la dificultat que	Mitjançant el calendari "Dones en l'esport" dedicat cada mes a una dona important en l'esport (per ser pionera o els seus assoliments en un esport concret), però que són poc o gens conegudes en relació amb els seus equivalents masculins, es realitzarà una introducció/presentació a la seua figura (comentari del professor, visionat vídeo de youtube) o en el cas d'alumnes de sisè es pot fer per grups																																																																																											

		<p>van tindre les dones pioneres en la pràctica de l'esport. -Comprendre que homes i dones són iguals davant la pràctica esportiva.</p>	<p>un xicotet treball de recerca que s'exposarà als companys Material: Calendari coeducatiu "Dones a l'esport. Temps de dones".</p>
	<p>Mireu, tots som diferents!</p>	<p>- Entendre la diversitat (de gènere) com a característica intrínseca a la condició humana - Trencar amb etiquetes, polèmiques, estereotips o qualsevol tipus de rebuig - Empatitzar amb les dificultats alienes - Aprendre valors com la tolerància i el respecte com a creixement personal dins d'una societat oberta</p>	<p>IN A HEARTBEAT: DIVERSITAT DE GÈNERE https://www.youtube.com/watch?v=2REkk9SCRn0 En primer lloc farem el visionat d'aquest curt per escenes i preguntarem al nostre alumnat: - Fins el minut 00:30 o Què en penseu d'aquest personatge? Què fa, com és, on anava... etc. o Per què creieu que s'amaga? - Fins el 00:52 o A qui penseu que observa? o El cor li va rapidíssim. Quin sentiment deu tindre? - Fins el 01:35 o Per què creieu que li ha eixit el cor del pit? o Sembla que ell no vol deixar-lo lliure tot i la voluntat del cor. Reflexioneu per parelles 1 minut i compartiu-ho amb els vostres companys i companyes. o Després de quasi xocar els dos adopten la mateixa actitud. Com la descriuríeu? - Fins el 02:08 o Tot i trobar d'ocultar-lo, el cor del protagonista continua desenfrenat. Creieu que els sentiments han d'amagar-se? En quines situacions heu amagat els vostres sentiments? Com us heu sentit aleshores? - Fins el 02:40 o Com creieu que s'estan sentint els personatges de la història? Esteu atents a les mirades dels espectadors. Penseu si són adequades i per què. - Fins els final: o Expressar la seua opinió personal de tot allò relacionat amb la diversitat de gènere. En acabar es farà una posada en comú. 2. Una vegada açò estiga fet, durem a terme la unitat didàctica (3 sessions) de "EDUCAR EN LA DIVERSIDAD PARA LA IGUALDAD: PLURALEANDO" del Gobierno de Canarias, seleccionant el nivell educatiu al que vaja referida aquesta activitat. https://felgtb.com/stopacosoescolar/wp-content/uploads/2017/08/Guia_didactica_pluraleando_pri_maria.pdf</p>

<p>A partir de 1r de primària</p>	<p>Mireu, tots som diferents!</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer i acceptar les diferències interpersonals - Empatitzar amb els problemes aliens - Conèixer el concepte de superació personal - Identificar emocions i qualitats intrapersonals 	<p>CAZO DE LORENZO (AT. DIVERSITAT) En primer lloc reproduïrem el vídeo als alumnes i anirem fent preguntes inicials com “Què us ha cridat l’atenció en el vídeo? Penseu que Lorenzo és feliç? Per què? Com podríeu ajudar-lo? Qui súper-poder o qualitat té Lorenzo? Etc...” https://www.youtube.com/watch?v=5pUmAOTQqCg En segon lloc, i depenent del nivell, llegirem el conte il·lustrat i tornarem a fer les mateixes preguntes plantejades anteriorment. Aquesta vegada han d’escriure o contestar oralment i individual. https://drive.google.com/file/d/0BxlCUurwSNbxNkt3R0pRc3lZOUe/view Per finalitzar, depenent del nivell i comproment-se a respectar-se, cadascú anirà dient: a) Problemes o dificultats que potser té en el seu dia a dia i com superar-los. Els propis companys podran donar-los idees tant si es senten identificats amb ells com si no. b) Qualitat personal, gustos personals quant a esports, hobbies, entreteniment, colors... i ho anotarem a la pissarra per tal que vegem les seues diferències interpersonals</p>
<p>T O T A L` E S C O L A</p>	<p>Volem la pau arreu del món</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar emocions i sentiments - Ser conscients de les diferents realitats al nostre planeta i empatitzar amb elles - Conèixer petites accions per ajudar aquest col·lectiu en la societat (i l’escola) - Valorar la PAU com un dret universal 	<p>IVINE Y LA ALMOHADA (REFUGIATS) En primer lloc farem un sondeig a l’aula sobre el tema “refugiats”. En funció del nivell podrem optar per fer una pluja d’idees a la pissarra sobre tot allò que els suggerisca el concepte o escrivint-ho individualment o per parelles al quadern sota el títol de “Què sabem?”. En segon lloc farem un visionat d’aquest curt: https://www.youtube.com/watch?v=7fPSTajjSd4 Després anirem parant el vídeo per diferents escenes amb preguntes exemple com: - Què penseu que ocorre al país de Ivine? Per què està Ivine baix la taula? - On penseu que se’n van navegant? Per què? Què feu vosaltres quan teniu gana o son? Què penseu que poden fer elles? És justa eixa situació? - Creieu que Ivine està passant un mal moment? Si vosaltres fosseu ella, què voldríeu trobar al nou país? Com voldríeu que us tractaren allí? - Quins sentiments o emocions us despert aquest vídeo? Com us sentiríeu vosaltres en eixa situació? - Voldríeu ajudar a gent con Ivine que arribés al vostre país o ciutat? Creieu que és bo que les persones ens ajudem, siguem d’unes cultures o altres? Ara penseu (individualment, per parelles o en grups de 4) idees per duríeu a terme si vingués a l’escola un/a alumne/a refugiat tenint el compte tot el que han pogut passar. - La Pau és un dret universal per a tothom. Penseu que Ivine gaudia d’aquest dret al seu país d’origen? Compareu-ho amb la situació a la vostra ciutat.</p>

<p>Revisant els contes</p>		<p>-Amb els alumnes de 5é o 6é agafaríem un conte (en aquest cas jo he triat "El gato con botas" de la pàgina web "cuentoscortos.com". Per a treballar-lo amb els alumnes podem plantejar-lo de dues formes:</p> <p>1. Més dirigida i tancada en la qual els donem uns temes que els han de reflexionar, com serien:</p> <p>-La mentida, el protagonista l'utilitza varies vegades. Han de valorar si són mentides "piadoses" i podem justificar-les o les hem d'eliminar des d'uns criteris més morals</p> <p>-Almenys dues vegades es fa una identificació dels personatges amb els títols nobiliaris que en tenen: són molt importants perquè un n'és un rei i l'altre un marquès</p> <p>-Per aconseguir que l'amo del gat siga més atractiu l'aconsegueixen el vestit més preciós. Dues consideracions en aquest punt, hi ha un personatge sense nom i ¿podríem trobar altres formes de fer que siga més atractiu sense necessitat d'un vestit preciós?</p> <p>-¿Què vos pareix el fet que aparega una escena en la qual un personatge es menja a un altre: el gat al ratolí?</p> <p>¿Cregueu que és adequat per a incloure un conte infantil?</p> <p>-El rei decideix amb qui es casara la seua filla.</p> <p>2. Més oberta. Aquí els alumnes han de fer una valoració sense haver rebut cap indicació.</p> <p>En ambdós casos es faran grups reduïts i ells han d'identificar els aspectes que consideren inadequats. El docent els podrà donar alguna pista però hem d'intentar que REFLEXIONEN i DIALOGUEN.</p> <p>Després es farà una posada en comú i trauran conclusions dels aspectes que s'haurien de modificar.</p> <p>El següent pas, serà tornar a escriure el conte eliminant o modificant els aspectes assenyalats. Es farà igualment en grups perquè la participació siga major. Una vegada que ja hem transformat el conte, una selecció d'alumnes podrien anar a les classes dels més menuts i contar-los el conte.</p> <p>Una altra possibilitat seria fer el debat directament amb el grup d'alumnes més menuts o bé fer adaptacions .</p>
<p>The song of the week (La cançó de la setmana)</p>	<p>-Mostrar referents musicals masculins i femenins, així com pertanyents als col·lectiu LGBTQ.</p> <p>-Ecoltar músiques de diferents llocs del món, de diferents èpoques, de cultures i llengües diverses.</p>	<p>No es tracta d'una activitat en si, sinó de la música que es fa servir com a timbre per a l'entrada i eixida de l'escola i dels canvis de classe. Cada setmana es posa una cançó diferent. La informació de la cançó (títol, autoria, llengua, estil musical, procedència) s'exposa en un panell a l'entrada de l'escola i al blog de la classe de música.</p>
<p>Estudi sobre els joguets que reben al Nadal</p>		<p>Farem la pregunta: Quins joguets te porten els reis mags o te compren els teus pares?. Aquesta pregunta la fem a tots els cursos, des de primer a sisé. Les dades les posarem a una graella.</p> <p>A continuació, veurem a youtube, el vídeo: Riley y el color rosa.</p> <p>Després de fer l'estudi de les respostes, hem comprovat</p>

		que, quan més menut són els infants, el joguets estan esteriotipats per gènere, però a mesura que creixen, tots rebenpràcticament el mateix: diners, roba, videojocs... Amb els més menuts podem fer l'activitat de «Princeses i estereotips» (Primer i segon cicle).
Women in History	Fer veure que, al llarg de la història ha hagut dones importants que s'han dedicat a la ciència, la cultura, l'art, l'educació,... És molt important recordar-les i conèixer les seues aportacions a la nostra vida.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Veure el vídeo : Women in science who changed the world. 2. Confeccionarem unes cartes amb la biografia i foto de les dones més importants. 3. Expliquem qui van ser aquestes dones i què van fer. 4. Els alumnes poden jugar amb les cartes, per grups, tractant d'endevinar Qui és ella?, donant pistes.
Compartint jocs al pati	<ul style="list-style-type: none"> -Compartir jocs entre xiques i xics, entre grans i menuts -Investigar i conèixer jocs tradicionals -Reforçar l'esperit crític i reflexiu -Establir nexes de relació entre alumnes de diferents edats -Donar a l'alumnat d'infantil nous recursos per al seu temps lliure -Analitzar el comportament que s'ha de tindre amb els alumnes més menuts com a figura important per a ells. Ací han de plantejar-se com resoldre problemes que puguen aparèixer. -Assumir funcions de responsabilitat 	El grup de 4rt, 5é o 6é es divideix en grups de 4 o 5 membres. Han d'investigar per Internet i preguntant als seus familiars dels jocs tradicionals. Després han de triar els que siguen fàcils de desenvolupar al pati de l'escola amb els xiquets d'infantil. Han de tindre molt en compte la participació de xics i xiques així com la seua participació que ha de servir com a model de comportament per als menuts.
Esports de composició coeducativa	<ul style="list-style-type: none"> -Comprendre que la igualtat en l'esport parteix des del principi, en el moment de confeccionar els equips. -Acceptar la paritat com una cosa habitual en les seues activitats -Inculcar mitjançant el joc, el treball coeducatiu i la formació d'equips mixtos de treball. 	Aprofitar jocs com el XECBALL, que ho porta implícit en les seues normes, que els equips consten del mateix nombre de xics que de xiques, perquè des de la confecció dels equips regular paritàriament la composició dels mateixos i després en el desenvolupament del joc siga més fàcil treballar igualtat, respecte i altres principis coeducatius.

5.2 Propostes per al claustre

5.2.1.Revisió de materials, llibres i espais

-Revisar els continguts dels llibres de text i programació per a fomentar-la igualtat i l'eliminació d'estereotips a nivell d'autors, continguts, fotografies....

-Renovació i ampliació i promoció de llibres relacionats amb la igualtat, la diversitat sexual i familiar i lluita contra els estereotips tant per a l'alumnat com per a la resta de la comunitat educativa.

-Proposta de banys inclusius Modificar els cartells per a donar cabuda a tots els membres sense distinció.

5.2.2.Revisió del llenguatge

- Adequar el llenguatge en els comunicats.

-Ús en les notificacions d'un llenguatge el més inclusiu possible.

5.2.3.Formació del professorat

En matèria de:

-diversitat familiar de gènere

- igualtat

-violència de gènere i educació sexual

-ciberassetjament

-patis coeducatius

5.2.4.Creació de protocols

-d'acompanyament a menors trans.

-davant un cas de violència de gènere.

5.2.5.Ampliació les metodologies alternatives per a atendre la diversitat

-tutoria entre iguals des de les primeres etapes d'infantil.

-en l'etapa de primària, la constitució d'un Club de Deures

-establir la figura dels alumnes mediadors i proposar un equip de mediació format per persones de tota la comunitat escolar.

-Fomentar la convivència positiva a través del treball de les emocions des de l'etapa d'infantil.

5.2.6.Ús de l'app del centre, *Tokapp *school per a fer difusió de continguts i pràctiques coeducatives.

5.3 Propostes per a la comunitat educativa

Realitzar tallers coeducatius relacionats amb:

- la diversitat familiar i de gènere
- la detecció de la violència de gènere, homofòbia i d'educació sexual.

6.AVALUACIÓ

Per a aconseguir els millors resultats del Pla, es durà a terme una avaluació contínua que ens permetrà si els objectius plantejats estan sent els adequats i si les activitats proposades són les correctes per a aconseguir els objectius proposats i així poder realitzar les modificacions oportunes.

Es valorarà el grau d'implicació de cadascun dels membres que componen la nostra Comunitat Educativa, així com la coordinació entre ells i el grau d'acceptació de les diferents propostes.

Aquesta avaluació contínua es complementarà amb una avaluació final (MEMÒRIA FINAL) on es valoren els resultats obtinguts, les possibles millores, errors comesos, necessitats i grau de satisfacció amb l'experiència.

Per a tot això, tindrem en compte a l'hora d'avaluar:

- La participació i implicació de l'alumnat i el professorat implicat ha sigut bona.
- Si la dinàmica dels grups ha sigut veritablement fluida i cooperativa.
- Si el grau d'autonomia dels grups i el material elaborat ha sigut de qualitat, i lliure de biaixos sexistes.
- Si les controvèrsies conceptuals i la reflexió col·lectiva i individual entorn del tema han aportat valors d'equitat i justícia social.
- Si s'ha utilitzat un llenguatge integrador amb tots dos sexes i lliure de prejudicis.
- Si l'ambient ha afavorit l'expressió sana i lliure dels sentiments.

8.BIBLIOGRAFIA DE CONSULTA

Gènere i educació

COMPAIRÉ, Juanjo (coord.); SALCEDO, Miguel; ABRIL, Paco. Chicos y chicas en relación. Materiales de coeducación y masculinidades para la educación secundaria. Barcelona: Icaria, 2011

GABARRÓ, Daniel. Transformar a los hombres, un reto social. Boira, 2011. Disponible en pdf de forma gratuïta a www.danielgabarro.cat, o el llibre a www.bubok.es

SIMÓN RODRÍGUEZ, Mª Elena. La igualdad también se aprende: cuestión de coeducación. Madrid: Narcea, 2010

GABARRÓ BERBEGAL, Daniel. Fracàs escolar? La solució inesperada del gènere i la coeducació. Lleida: Boira, 2010

SUBIRATS, Marina. Com eduquem els homes del segle XXI?. A: Guix, núm. 369 (novembre de 2010), p. 73-77

GONZÁLEZ SUÁREZ, Amalia. Mujeres, varones y filosofía. Octaedro, 2009

SÁNCHEZ GUADIX, Ma Ángeles. Coeducación físico-química: trucos caseros en el aula. Junta de Andalucía. Consejería de Educación, 2009

BELZUNEGUI, Àngel; BRUNET, Ignasi; PASTOR GOSÁLBEZ, Imma; VALLS FONAYET, Francesc. Mestres, escoles i igualtat entre gèneres. Arola, 2008

Instituto de la Mujer. Publicaciones

MONTOYA RAMOS, Mª Milagros. Enseñar: una experiencia amorosa. Madrid: Sabina, 2008

Informació bibliogràfica. Biblioteca Rosa Sensat. Coeducació. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, núm 34.

MONCÓ, Beatriz. Els homes no peguen. Edicions Bellaterra, 2006.

CALZÓN ÁLVAREZ, Juan; CERVIÑO SAAVEDRA, María Jesús. Los saberes de cada día. Educación secundaria obligatoria. Serie Cuadernos de Educación no sexista N° 16. Madrid: Instituto de la Mujer Región de Murcia, 2004.

TUBERT, Silvia (coord.). Del sexo al género: los equívocos de un concepto. España: Cátedra, 2003.

AAVV. Mujer y Educación. Educar para la igualdad, educar desde la diferencia. Barcelona: Grao, 2002.

ADAD, Mª Luisa. Género y educación: la escuela coeducativa. Barcelona: Grao, 2002

AYALA SENDER, Ana; MATEO GREGORIO, Pilar Laura. Educar en relación, estereotipos y conflictos de género. Zaragoza: Diputación General de Aragón, Departamento de Educación y Ciencia, 2002

PÉREZ SEDEÑO, Eulalia (coord.); ALCALÁ CORTIJO, Paloma. Ciencia y Género. Madrid: Facultad de Filosofía de la Universidad Complutense, 2001

BARRAGÁN MEDERO, Fernando. Violencia de género y currículum: un programa para la mejora de las relaciones interpersonales y la resolución de conflictos. Aljibe, 2001

COMAS CAMP, Margarita. Escritos sobre ciencia, género y educación. Biblioteca Nueva, 2001

H. PULEO, Alicia. Dialéctica de la sexualidad: género y sexo en la filosofía contemporánea. Cátedra, 1992

Dones i educació

HENSON, Heather. La senyora dels llibres. Joventut, 2010

Dones i educació. [Dossier monogràfic]. Sumari A: Perspectiva escolar, núm. 357, setembre 2011

COBO, Rosa (ed.). Educar en la ciudadanía. Perspectivas feministas. 2008

FLECHA, Consuelo. Treinta retratos de maestras. De la segunda república hasta nuestros días. Cuadernos de pedagogía Madrid: Wolters Kluwer Educación, 2008

Dotze dones a la Biomedicina del segle XX. Quaderns de la Fundació Dr. Antonio Esteve

GLEICHAUF, Ingeborg. Vull comprendre. Història de dones filòsofes. Espanya: La desclosa, 2005

CABALEIRO MANZANEDO, Julia. Educació, dones i història: una aproximació didàctica. Barcelona: Icaria, 2005

Educació, gènere i interculturalitat

ALEGRE I CANOSA, Miquel Àngel; BONAL i SARRÓ, Xavier (dir.). Geografies adolescents a secundària. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2005

ACTIS, Walter; DE PRADA, Miguel Àngel; PEREDA, Carlos. Inmigración, género y escuela. Exploración de los discursos del profesorado y del alumnado. Madrid: 2006

ASSOCIACIÓ CATALANA DE LLEVADORES. Mutilación genital femenina: prevención y atención. Guía per a professionals. Barcelona, 2004

Maquilas, una agressió global. Docència Núm. 21. Barcelona: Secretaria de la Dona d'USTEC·STEs i Secretaria de Moviments Socials IAC, 2004

Llenguatge i educació no sexista

Jocs, joguines i lleure no sexista. Centre de documentació. Recull temàtic. Institut Català de les Dones, 2009

LÓPEZ SALAMERO, Nunila. La Cenicienta que no quería comer perdices. Barcelona: Nido de Boas, 2009. Top.: I 371.24 LOP
Versió electrònica

RUBIO GIL, Ángeles [et al.]. Influencias de las revistas juveniles en la sexualidad de las y los adolescentes. Madrid: Instituto de la Mujer: CIDE, 2008
Top.: 371.24:05(46) INF

MARTÍNEZ, Virginia; RIBES, Sara. La reina Mariola. Edicions del Bullent, 2008

Ni prínceps, ni perdus. Set històries de dones que diuen prou. Tamaia, 2007

Guia de contes no sexistes. Ajuntament de Santa Coloma de Cervelló:

CERVIÑO, Mª Jesús; CALZÓN, Juan. El misterio del chocolate en la nevera. Cuadernos de Educación no sexista nº 15. Murcia: Instituto de la Mujer, 2004

SAU, Victoria. Diccionario ideológico feminista. Barcelona: Icaria, 2000

CALERO, Mª Luisa. En femenino y en masculino. Madrid: Instituto de la Mujer, 1999

Prevenió de la violència de gènere

MARTÍNEZ, Luz; MAÑERU, Ana; CORRAL, Ana María. El viaje de Laia: guía de sensibilización sobre la trata de seres humanos con fines de explotación sexual. [Adreçat a 4rt d'ESO i batxillerat]. Madrid: Instituto de la Mujer, 2010
Versió electrònica

GARCIA SALOMON, Montserrat. Els parans de l'amor. Octaedro, 2006

SANCHÍS CAUDET, Rosa. Tot per amor? Barcelona: Rosa Sensat, 2006.

Educació sexual i afectiva

Coeducar en el amor y la sexualidad y otros proyectos. Madrid: Instituto de la Mujer: Instituto de Formación del Profesorado, Investigación e Innovación Educativa, 2008 Top.: 371.24(46)(016) COE

PLATERO, Raquel; GÓMEZ, Emilio. Herramientas para combatir el bullying homofóbico. Madrid: Talasa Ediciones, 2007

CAMPS MEZQUIDA, Miguel. Base conceptual para la educación y la coeducación sexual. Gamma, 2004

OLIVEIRA, Mercedes. La educación sentimental. Una propuesta para adolescentes. Barcelona: Icaria, 1998

Història de les dones

- OLTRA ESTEVE, Consol. Lluïsa Vidal. La mirada d'una dona, l'empremta d'una artista. Salvatella, 2013
- ALBERTÍ, Elisenda. Catalanes medievals. 24 històries femenines de l'edat mitjana. Albertí, 2012
- BIRULÉS, Fina; RIUS, Rosa (eds.) Pensadoras del siglo XX: aportaciones al pensamiento filosófico femenino. Instituto de la Mujer, 2011.
- Diccionari Biogràfic de Dones. 2010
- L'empremta laboral de les dones al casc antic de Barcelona. 2009
- Creadoras de música. Instituto de la Mujer. Madrid: Instituto de la Mujer, 2009
- CUNILLERA, Mª Lluïsa, PÉREZ, Pilar; SOLSONA, Núria; TORVESCO, Ascensió. Sabers femenins a l'Europa Moderna. Octaedro, 2009
- LLINÀS CARMONA, Conxa. Feminismes de transició a Catalunya. Textos i materials. Horsori, 2008
- LLEDÓ, Eulàlia. Respuesta de la poetisa a la muy ilustre Sor Filotea de la Cruz. Laertes, 2008
- GLEICHAUF, Ingeborg. Vull comprendre. Història de dones filòsofes. Espanya: La desclosa, 2005
- RIBAS, Montserrat. La identitat dona. La desclosa, 2006
- BADINTER, Elisabeth. Las pasiones de Émilie. Nívola, 2006
- GODAYOL, Pilar (ed.). Catalanes del XX. Eumo, 2006
- SIMÓ, Isabel-Clara. Ciutadanes. Ruta de les dones de Barcelona, l'Hospitalet i Sant Adrià. Ajuntament de Barcelona de l'Hospitalet de Llobregat i de Sant Adrià del Besòs. Institut del Paisatge Urbà, 2006
- FRIGOLÉ REIXACH, Joan. Dones que anaven pel món. Generalitat de Catalunya, 2005
- ALIC, Margaret. El legado de Hipàtia. Historia de las mujeres en la ciencia desde la Antigüedad hasta fines del siglo XIX. Madrid: Siglo XXI, 2005
- RIVERA GARRETA, Maria-Milagros. La diferencia sexual en la historia. Universitat de València, 2005
- FREIXENET, Dolors. Història de Catalunya i la seva didàctica. Romanització, autogovern i gènere. Barcelona: Associació de mestres Rosa Sensat, 2004
- ÁLVAREZ, María; UÑO, Teresa; SOLSONA, Núria. Las científicas y su historia en el aula. Síntesis, 2003
- AMOROSO, María Inés i al. Malabaristas de la vida. Mujeres, tiempos y trabajos. Barcelona: Icaria, 2003
- JAGOE, Catherine; BLANCO, Alda; ENRIQUEZ, Cristina. La mujer en los discursos de género: textos y contextos en el siglo XIX. Icaria, 1998